

Diplomová práce

Bc. Kristýna Pražanová

De Stijl a česká avantgarda 20. a 30. let 20. století

Vedoucí práce: prof. PhDr. Vojtěch Lahoda, CSc.

Oponent: PhDr. Anna Pravdová, Ph.D.

Posudek oponenta:

Autorka předložila diplomovou práci s názvem De Stijl a česká avantgarda 20. a 30. let 20. století. Jak sama uvádí, téma si zvolila proto, že studovala nizozemský jazyk a zajímá se o tuto kulturní oblast. Měla také možnost studovat na Univerzitě v Amsterdamu a navštěvovat zde semestrální kurz věnovaný širšímu kontextu skupiny De Stijl. Díky znalosti obou jazyků mohla pracovat s originály textů jak nizozemských, tak českých umělců, včetně dosud nepublikovaných archiválií, což je pro podobně zaměřenou práci nejen přínosné, ale nezbytné.

Takto vymezené téma dosud nebylo předmětem odborné studie, i když jeho dílčí zpracování v odborné literatuře najdeme. Většinou ale velmi stručně v rámci širšího pojetí problematiky.

V úvodu si autorka klade za cíl zmapovat vztahy představitelů hnutí De Stijl s českou meziválečnou avantgardou, a to jak v rovině praktické, tak teoretické, přičemž se zaměřuje především na čelné představitele obou stran, tedy Theo van Doesburga a Karla Teigeho.

V první části samotné práce se věnuje shrnutí historického kontextu, v němž se pohybovalo na jedné straně hnutí De Stijl, na druhé česká avantgarda po zrodu Československé republiky. Toto srovnání je zajímavé, a to především tam, kde autorka porovnává různé úhly pohledu obou stran na tutéž mezinárodní politickou situaci (např. na jedné straně nizozemský pacifismus a na druhé, touha obyvatel obsazeného Československa, aby evropské státy vstoupily co nejdříve s Německem do války), podle mého názoru je ovšem historickému úvodu, připomínajícimu i všeobecně známá fakta, věnován příliš velký prostor ve srovnání s rozsahem celé práce.

Druhá podkapitola mapuje kontakty mezi skupinou De Stijl a českými avantgardními umělci. Popisuje zde setkání Van Doesburga s Teigem v Paříži v roce 1924 a společné aktivity, které se odehrály brzy po něm. Podrobně popisuje pobyt Van Doesburga v Praze, kam přijel pronést dvakrát svou přednášku a jeho návštěvy pražských architektů.

O samotné přednášce Theo van Doesburga v Praze a v Brně, zde uvádí vyčerpávající informace ohledně jejího konání, zájmu publika apod., jejímu obsahu se zde přitom nijak nevěnuje ani neodkazuje na kapitulu v závěru práce, kde se k tomuto tématu vrací. Provázanost jednotlivých kapitol i celková struktura práce jsou tak poněkud problematické. Dalším příkladem je v téže kapitole zcela oprávněná zmínka o důležité společné akci Van Doesburga s Teigem, a sice Výzva, kterou protestovali proti připravované velké mezinárodní Výstavě dekorativního umění v Paříži v roce 1925 a především proti odmítnutí skupiny De Stijl vedením holandského pavilonu. V tomto kontextu autorka ovšem zcela opomíjí výstavu *L'Art d'Aujourd'hui* s podtitulem *Exposition des Arts plastiques non imitatifs* (Výstava neimitativního umění), koncipovanou právě jako protest proti Výstavě dekorativních umění, která byla v roce 1925 první velkou výstavou avantgardního umění v Paříži a již se Van Doesburg aktivně účastnil. O této výstavě se stručně zmiňuje v kapitole Piet Mondrian a Josef Šíma v souvislosti s Šimovou účastí na ní, aniž by ji ovšem jakkoliv propojila s kontextem, o němž psala v předchozí kapitole.

Přes tyto výtky práce velmi dobře ukazuje, co měli Theo Van Doesburg a Karel Teige společného a to především ve třetí části diplomové práce, tematicky věnované postupně typografii, filmu a architektuře, již je možno považovat za jádro a hlavní přínos celé práce. Zde autorka komparuje dobové texty jednotlivých umělců a srovnává jejich názor na dané aktuální otázky, jakými byly mechanická reprodukce, technický pokrok obecně, vize budoucnosti umění, apod, a začleňuje je do širšího dobového kontextu a komparuje je s názory dobře zvolených dalších autorů, především Mondriana, Moholy-Nagyje a Tchicholda. Velice zajímavé a zde dosud neznámé je zpracování vztahu nizozemského uměleckého prostředí k narůstajícímu zájmu o film.

Podkapitola věnovaná vztahu obou hlavních protagonistů k Bauhausu je spíše komparativní studií, dokreslující jejich osobnosti, které se v tomto bodě ovšem osobně nikdy nestřetly. Podkapitola věnovaná architektuře naopak přináší analýzu jejich názorů, včetně detailního rozboru Van Doesburgovy pražské přednášky a reakcí na ni a Teigeho textů věnovaných nizozemské architektuře.

Závěr práce tvoří dobře zpracované přílohy včetně bohaté obrazové přílohy. Zde by se ještě nabízely pro přehlednost stručné životopisy v bodech Theo Van Doesburgovy a Karla Teiga, jejich nepřítomnost ovšem práci na kvalitě nijak neubírá.

Celkově je práce dobrým základem k vytyčené problematice a přináší nové objevné poznatky. Místy, především v úvodních částech ovšem zůstává popisně faktografická, což zřejmě vyplývá ze členění, které si autorka zvolila – nejprve přednést fakta a pak se teprve v dalších kapitolách zabývat samotným obsahem zmíněných událostí. Je ale otázka, zda je tato volba nejšťastnější, práce jako celek působí poněkud heterogenně.

Přes zmíněné výtky a drobné formální nedostatky (vedle překlepů je to nedůsledné používání kurzívy u názvů časopisů, a dále je škoda, že autorka, která měla možnost pracovat s fondem Theo van Doesburga, neuvádí bližší určení archiválií, ale odkazuje pouze na celý fond. Vědecká práce by měla umožnit dalším badatelům na ni navázat a v archiváliích, které zpracovala se již lépe orientovat), je z práce patrné, že autorka ke zvolenému tématu přistoupila velmi odpovědně a snažila se uchopit jeho nejdůležitější body. Práce je přínosná a splňuje požadavky kladné na diplomovou práci a proto ji doporučuji k obhájení.

V Praze, dne 10. září 2017

PhDr. Anna Pravdová Ph.D